

Projekt 29.04.2006

**SUPILINNA
EDENDAMISE KAVA**

aastateks 2006–2016

SISUKORD

I.	SISSEJUHATUS	3
II.	HETKEOLUKORD JA VISIOON SUPILINNAST AASTAL 2016	4
1.	Miljöö	4
1.1.	Miljöö hetkeolukord	4
1.2.	Miljöö visioon	5
2.	Elanikkond ja sotsiaalne infrastruktuur	5
2.1.	Elanikkonna ja sotsiaalse infrastruktuuri hetkeolukord	5
2.2.	Elanikkonna ja sotsiaalse infrastruktuuri visioon	6
3.	Identiteet	7
3.1.	Identiteedi hetkeolukord	7
3.2.	Identiteedi visioon	7
4.	Kultuur, sport ja vaba aeg	7
4.1.	Kultuuri, spordi ja vaba aja hetkeolukord	7
4.2.	Kultuuri, spordi ja vaba aja visioon	8
5.	Loodus ja keskkond	9
5.1.	Looduse ja keskkonna hetkeolukord	9
5.2.	Looduse ja keskkonna visioon	10
6.	Tehnilised infrastruktuurid	11
6.1.	Tehniliste infrastruktuuride hetkeolukord	11
6.2.	Tehniliste infrastruktuuride visioon	11
7.	Majandus ja ettevõtluskeskkond	12
7.1.	Majanduse ja ettevõtluskeskkonna hetkeolukord	12
7.2.	Majanduse ja ettevõtluskeskkonna visioon	12
8.	Heakord ja turvalisus	12
8.1.	Heakorra ja turvalisuse hetkeolukord	12
8.2.	Heakorra- ja turvalisuse visioon	12
9.	Kodanikuühiskond	13
9.1.	Hetkeolukord kodanikuühiskonnast	13
9.2.	Kodanikuühiskonna visioon	13
III.	EELISARENDAVAD STRATEEGILISED VALDKONNAD JA EESMÄRGID	13
1.	Miljööväärtuse säilitamine	13
2.	Sotsiaalse mitmekesisuse ja sidususe säilitamine	14
3.	Supilinna väärtuste teadvustamine	14
IV.	SUPILINNA LINNAOSA TEGEVUSKAVA 2006–2009	15

I. SISSEJUHATUS

Käesolev Supilinna edendamise kava aastateks 2006–2016 on kodanikualgatuse korras algatatud dokument, mille eesmärk on linnaosa kompleksne, tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest lähtuv arendamine. Käesoleva edendamise kavaga sarnaseid linnaosa arengut puudutavaid dokumente on koostatud Tallinna Nõmme ja Kadrioru linnaosale, kuid need käsitlevad vaid hoonestust ja füüsilist linnaruumi. Tartu linnaosadest on Supilinna edendamise kava esimene ning võiks sellisena olla eeskujuks teistele linnaosadele. Tartu linnale annab Supilinna edendamise kava võimaluse linna valdkondlike arengukavade- ja suundade planeerimiseks.

Edendamise kava koostamisel on lähtutud Eesti ja Tartu arengut reguleerivatest dokumentidest, millest olulisemad on Eesti keskkonnanstrateegia, Tartu arengukava aastateks 2004–2007, Tartu linna turismi arengukava aastateks 2004–2007, Arengustrateegia Tartu 2012, Tartu Agenda 21, Tartu linna rahvastiku prognoos 2002–2017 ja Tartu linna 2005. a kehtestatud üldplaneering. Edendamise kava eesmärk on Supilinna linnaosa probleemide kaardistamine, tegevusprioriteetide määratlemine ja suuniste andmine linnaosa tegevuskava väljatöötamiseks. Edendamise kava koostamisel on aluseks võetud arengustrateegias Tartu 2030 sisalduvatest kodanikuühiskonna ja kodanike linna juhtimise kaasamise põhimõtted.

Edendamise kava võimaldab Supilinna linnaosa probleemidele läheneda komplekselt, arendada linnaosa terviklikult ning leppida kokku ühtses tulevikunägemuses, kaasates seejuures võimalikult paljusid huvilisi ja ideid. Eesmärgiks on kaasata supilinlasi ja inimesi väljastpoolt Supilinna, kes soovivad Supilinna arengu planeerimisel kaasa lüüa. Edendamise kava loomise protsess võimaldab tõsta elanikkonna teadlikkust, arendada koostöövõrku ja info liikumist, tugevdada Supilinna ja temast hoolivate inimeste identiteeti ja kogukonda.

Supilinna edendamise kava aluseks on Supilinna Seltsi poolt korraldatud avalikud arutelud. 14.–15. veebruaril 2004. aastal hinnati Tammemäe turismitalus Supilinna tugevusi, nõrkusi, võimalusi ja ohte SWOT analüüsi abil, kasutades „avatud ruumi“ meetodit. Teisel diskussioonil 9. veebruaril 2005. aastal analüüsiti eelmise arutelu tulemusi ning määratleti Supilinna edendamise kava eesmärgid. Lähtekohaks on ka 2004. a korraldatud küsitlus Supilinna tuleviku kohta, milles oli osalejaid üle 300.

Supilinna edendamise kava kinnitatakse Tartu Linnavalitsuse ja Linnavolikogu poolt vastavalt Tartu linna arengukavade koostamise korrale. Tartu Linnavalitsuse esindajad osalevad eelnevalt linnaosa edendamise kava koostamise protsessis. Edendamise kava jätkusuutlikkuse tagab koostöös linnavalitsusega Supilinna Selts, kes oma põhikirja alusel on ellu kutsunud Supilinna edenemise eest seisjaks. Supilinna Selts jälgib kava täitmist ning teeb ettepanekuid kava täendamiseks.

II. HETKEOLUKORD JA VISIOON SUPILINNAST AASTAL 2016

Supilinn on ajalooliselt kujunenud linnaosa, mida piiritlevad keskaegne linnamüür, Emajõgi, Tähtvere mõisast Emajõe äärde viiv allee ja Tähtvere mäe nõlv. Supilinna vahetu tagamaa moodustavad Emajõe-äärsed puhkealad: dendropark, supelrand ja Emajõe kaldapealne Jänese matkarajaga.

1. Miljöö

Miljööväärtuse mõiste ei samastu arhitektuuriväärtuse omaga, vaid on märksa laiem. See ei rajane üksnes arhitektuuriväärtuslikel üksikhoonetel ja hooneansamblitel, vaid ruumil kogu tema materiaalses (hoonestus, tavanaruum ja -pilt, krundi- ja tänavastruktuur ja roheline kui tervik, piirdeaiad) ja mentaalses (sh sotsiaalses) mitmepalgelisuses. Tartu linna uue, 2005. a kehtestatud üldplaneeringuga sai enamik Supilinnast miljööväärtusliku ala staatuse.

Ajaloolise miljöö esmaseks tunnusjooneks on aegade jooksul ja aja toimetel tekkinud lisaväärtus – nn paatinakiht, mis on väga kergesti rikutav, kuid pole taasloodav. Supilinna edendamise kava üheks eesmärgiks on Supilinnas leiduva „paatinakihi” säilitamine.

1.1. Miljöö hetkeolukord

Supilinn on Tartu ainus enam-vähem terviklikult säilinud stiilipuhas agul – see on ka linnaosa miljöö suurim väärtus ja iseärasus Eesti ja Põhjamaade kontekstis. Linnaosa miljööväärtuse põhitelje moodustab 20. sajandi alguse roheline rohke ja vaikne agulikeskkond, millesse on valdavalt 1950.–60. aastatel lõimitud hilisemat väikehoonestust. Supilinna puhul lisandub materiaalse keskkonna väärtusele tugev identiteediväärtus – Supilinna eripära kannavad paljuski Supilinna elanikud.

Märgiks ohtlike muutuste algusest on mitmed Supilinna kerkinud uued, miljööd mittearvestavad hooned ja miljöövaenulik renoveerimine (nt plastaknad), mida pole, vaatamata miljööala staatusele, suudetud pidurdada.

Supilinna miljööruumi iseloomustavad järgmised tegurid:

- Selgete looduslike piiride olemasolu.
- Hoonete valdavalt ajalooline, märkimisväärsete kaasaegsete lisandusteta välisilme.
- Hoonete suhteliselt väikesed mahud ja üksteisega harmoneeruvad suurused.
- Piklikud, suurte mõõtmetega krundid, kus on vähene täisehitatus ja sellest tulenev roheline suur osakaal.
- Hoonefassaadide paiknemine tänavajoone ääres, mitte krundi sisemuses. Mitmel juhul on otse tänaväärse maja taha ehitatud lisaks hoovimaja, mis on tavaliselt väiksem ja vähem esinduslik.
- Arhitektuuriväärtuslike hooneansamblite olemasolu.
- Seos looduse, jõe ja spordi-puhkealadega. Supilinn on Tartu ainus piirkond, kus tsaariaegne eelinn kohtub, läbimata hilisemate uusehituste tsooni, vahetult loodusega.
- Rahulik liiklus ja elutempo. Ajalooliselt on tegemist olnud “suletud” linnaosaga, kus puudub läbiv liiklus.
- Sotsiaalselt mitmekesine, suure sisemise tolerantsiga, heanaaberlik ja suures osas olemasolevat miljööruumi väärtustav kogukond.
- Avaliku ruumi (tänavad, Emajõe kallas, mänguväljak, hoonestamata krundid) ulatuslik kasutamine kogukonna-siseseks suhtlemiseks.

1.2. Miljöö visioon

Supilinn on inimsõbralik, looduslähedane, Emajõe-äärse puhkealaga vahetult seotud, sotsiaalselt mitmekesine ning oma ajaloolist pärandit teadvustav, säilitav ja väärtustav elu-, töö- ja puhkekeskkond. Kogu Supilinna 18.–20. sajandist pärineva hoonestusega osa on saanud miljööväärtusliku ala staatuse.

On säilinud olemasolev liiklusskeem. Puudub transiitliiklus, säilinud on sujuv üleminek linna ja maa vahel. Linnaosadevahelise liikluse vajadused on rahuldatud Kroonuaia ja praegu veel planeeritava Tiksoja-Kvissentali sillaga.

Hoonestust on mõõdukalt tihendatud arhitektuurselt sobivate väikeste korterelamutega, mille projekteerimisel on lähtutud olemasolevast miljööst. Supilinna sobivate hoonete saamiseks on korraldatud arhitektuurikonkurss, mille tulemusena saadud näidisprojektidest on kinnisvaraarendajatel võimalik valida krundi jaoks sobilik tüüplahendus (varieeruda võivad hoonete viimistlus ja detailid). Hoonestustihedus, hoonete mahud ja proportsioonid, samuti välisilme järgivad linnaosale omaseid traditsioonilisi lahendusi. Kaasaeg avaldub uusarhitektuuris pigem traditsiooniliste elementide “ümbermängimises” ja kombineerimises, mitte aga linnaosale võõraste modernsete elementide (rõdud, täisklaasist liigendamata rõduksed, suured klaaspinnad, esiletükkivad tuulutavad jne) sissetoomises. Tartu linnavalitsus suudab tagada miljööväärtuslikule alale kehtestatud arhitektuursete nõuete täitmist. Kogu 20. sajandi keskpaigast varasem hoonestus on säilitatud ja säästvalt ning miljööõbralikult restaureeritud. Säilitatud on ajaloolised abihooned, uute välisilmes arvestatakse ajalooliste eeskujudega. Supilinn on endiselt roheline linnaosa, kus tühjade kruntide arvel on suurenenud kõrghaljastuse osakaal. Alanud on Oa tn ja Emajõe vahelise nn EUROPANI ala hoonestamine Supilinna miljöösse sobivate hoonetega.

2. Elanikkond ja sotsiaalne infrastruktuur

2.1. Elanikkonna ja sotsiaalse infrastruktuuri hetkeolukord

2.1.1. Elanikkond

Supilinna ca 2000-liikmeline elanikkond on sotsiaalselt väga mitmekesine, siin on haritlasi, ettevõtjaid, muusikuid, üliõpilasi, töötuid jne. Seega on Supilinna näol tegemist sotsiaalselt väga mitmekesise keskkonnaga. Oma selge füüsilise piiritletuse ning väikesemahulise hoonestusega lävivad erinevad sotsiaalsed grupid tihedalt üksteisega ning ei ole tekkinud erinevast varalisest jõukusest tulenevaid sotsiaalseid barjääre. Taolisele olukorrale on kaasa aidanud asjaolu, et vaatamata suurte aedade olemasolule eelistavad paljud elanikud, eriti lapsed, suhtluskeskkonnana avalikku tänavaruumi. Ligi 50 sotsiaalkorteri olemasolu on Supilinna toonud lisaks alalistele madala sissetulekuga inimestele ka asotsiaalse eluviisiga elanikke. Selline kontingent vaheldub kiiresti ja on ka ilmne turvarisk, seda nii kriminoogeenses kui ka tuleohutuslikus mõttes.

Supilinnlaste seas võib tinglikult eristada nelja identiteedikategooriat:

- 1) põlised ja kauaaegsed, oma linnaosa väärtustavad supilinnlased;
- 2) olude sunnil siia elama asunud või asustatud sisserändajad;
- 3) inimesed, kes on teadlikult valinud oma elukohaks Supilinna siinsete miljöö- ja keskkonnaväärtuste tõttu;
- 4) lühiajalised läbirändajad (sh üliõpilased).

Supilinna praeguse elanikkonna kujunemist on oluliselt mõjutanud viimastel kümnenditel toimunud demograafilised ja migratsiooniprotsessid. Ühest küljest vana põlvkonna loomulik lahkumine, teisalt teadlik sisseränne: kogukonna loomisel on etendanud olulist osa linnaosa "aura", mis koondab enda ümber inimesi, kes väärtustavad siinset miljööd ja õhustikku. 2004. a Supilinna tulevikku puudutavale küsitlusele vastanuist oli 34% elanud Supilinnas kuni 5 a, 12% 6–10 aastat, 17% 11–20 aastat, 12% 21–30 aastat, 2% 31–40 aastat, 4% 41–50 aastat ja 4% üle 50 aasta.

Kinnisvara turusituatsiooni ja sellest tuleneva ehitussurve tõttu (2001. aasta Supilinna linnaosa üldplaneeringu järgi on Supilinn põhjalikult tihendatava hoonestusega ala) on Supilinna elanikkond kasvanud jõukamate, nn keskklassi kuuluvate inimeste osas. Piirkonna kiire väärtustamise ja kinnisvarahindade tõusmise tulemusel on mitmed madala sissetulekuga inimesed Supilinnast välja kolinud.

2.1.2. Sotsiaalne infrastruktuur

Supilinnas asub Tartu Kesklinna Kool, Supilinna vahetus läheduses tegutsevad erakoolina Tartu Katoliku Kool ja eralasteaiana Väike Pauliine, munitsipaallasteaeda Supilinna territooriumil ei ole. Paljud Supilinna lapsed peavad praegusel hetkel käima lasteaia kodust kaugel.

Seoses väikepoodide sulgemislainega kadusid Supilinnast Kartuli ja Kloostri pood ning Tähtvere tänava alguses asunud saiapood. Ainukesena väikestest poodidest eksisteerib veel Herne pood. Mõneti täidab "Supilinna poe" rolli ka Toome pood Jakobi tänaval.

2.2. Elanikkonna ja sotsiaalse infrastruktuuri visioon

2.2.1. Elanikkond

Supilinnas on linnaosa väärtustest teadlik, mitmekesine, kokkuhoidev, keskkonnasõbralik kogukond. Enamik Supilinna elanikest tunnetab oma linnaosa identiteedi olulisust. Erinevad sotsiaalsed grupid on jätkuvalt üksteisega tihedalt seotud, uued elanikud on sujuvalt lõimunud. Supilinna elanikud paistavad silma oma kõrge keskkonnateadlikkuse poolest ning viljelevad keskkonnasõbralikku eluviisi.

Vaatamata elanikkonna uuenemisele säilib sotsiaalne mitmekesisus. Kinnisvarahindade tõusmisest tekitatud survet madalama sissetulekuga inimestele Supilinnast ära kolimiseks tasakaalustab elanike tugev linnaosa-identiteet. Supilinna rahvaarv on (ilma EUROPA Ni alata) kasvanud u 2500 inimeseni ja saavutanud optimaalse „lae“. Rahvaarvu kasv on toimunud osalt uusehituste arvel, osalt tühjana seisnud elamispinna kasutuselevõtmise tulemusena. Vähenenud on nn mitteseotud elanikkonna poolt lähtuv turva- ning tuleohurisk. Uutes korterelamutes on väikeste korterite kõrval ka suuremaid, mis võimaldavad lastega peredel tulla ja jääda Supilinna elama. Supilinn on jätkuvalt ka tudengite üürikorterite ja -tubade linnaosa.

2.2.2. Sotsiaalne infrastruktuur

Supilinnas on toimiv seltsimaja (restaureeritud hoone või uushoone), kus tegutsevad erinevad huvi- ja lasteringid, korraldatakse kultuuriõhtuid, üritusi pensionäridele jne. Linnaossa on rajatud klassikaline ühissaun.

Supilinnas on oma lasteaed-alkkool, mis võimaldab lapsi ilma autota lasteaeda ja kooli viia ning sealt tuua. Oma lasteaed-alkkooli tõttu on Supilinna elanikud omavahel paremini tuttavad.

3. Identiteet

3.1. Identiteedi hetkeolukord

Supilinna puhul on oluliseks näitajaks tema identiteediväärtus – vaimne väärtus, mille olemasolu korral ühiskond samastub teatud kindla maastiku, ruumiosa, ajaloo- või kultuurisündmuse, traditsiooni, elemendi või objektiga. Identiteediväärtust omavad alad ja objektid, mis on kohalike elanike jaoks olulised ja kõrgelt hinnatud.

Supilinna identiteedi aluseks on ühest küljest linnaosa miljöö, teisalt lähedased väärtushinnangud elukeskkonna tunnetamisel ning aja jooksul kujunenud suhtlemistraditsioonid. Supilinnlasi ühendab “oma linnaosa tunne” – teadmine linnaosast kui koduruumist. Suur osa Supilinna elanikke tunnetab ajaga loodud väärtust ja väärtustab seda. Samas ei taju kõik supilinnlased aja poolt loodud väärtuste olemasolu. See kajastub läbimõtlematus renoveerimises, algsete detailide (aknad, piirdelauad jms) uute ja tehislিকেga asendamises.

3.2. Identiteedi visioon

Supilinna elanikel on tugev identiteet. Uued elanikud lõimuvad kogukonnaga kergesti ning väärtustavad Supilinna ning tema identiteeti. Supilinnal on kaasaegsele tehnouhiskonnale „alternatiivse“ linnaosa maine ning Supilinn koondab ajaloo- ja keskkonnasõbraliku mõtteviisiga inimesi.

Supilinn pole surnud, muuseumitaoline, vaid elav ja harmooniliselt arenev keskkond. Muutused viiakse läbi arvestades ühiskondlikku kokkulepet, et säiliks kõige tähtsam – kodutunne, identiteet, „paatina” ja mitmekesisus, sidemed looduse, ajaloo ja kultuuriga ning eelmiste sugupõlvade loodud väärtustega.

Supilinna ajalooline pärimus on hästi läbi uuritud, talletatud ning laiemale üldsusele kättesaadavaks tehtud erinevate meediakanalite (kodulehekülg, Supilinna ajaleht jne) kaudu. Toimib aktiivne kommunikatsioon supilinnlaste vahel.

Korterimajades on ühistud, see tagab kooskõlastatud tegevuse majade välisilme kujundamisel.

Toimib omaalgatuslik ühistegevus (heakorrastustalgud, prügiauto tellimised kevadkoristusteks jms).

4. Kultuur, sport ja vaba aeg

4.1. Kultuuri, spordi ja vaba aja hetkeolukord

Igal aastal toimuvad Supilinna Päevad kätkevad endas erinevaid kunsti- ja kultuuriüritusi. Selle raames toimub koostöö Laste Kunstikooli ja teiste partneritega.

Ilmunud on Supilinna Kultuuriõhtuid tutvustav raamat ning raamat „Supilinn minu elus“. Supilinnas on loovintelligentsi kontsentratsioon suur, kuid hetkel on neist aktiivselt Supilinna tegemistesse kaasatud üsna vähesed. Üsna heal järjel on Supilinna rikkaliku pärimuse kogumine, selle laiem tutvustamine ootab oma järge. Ilmuvad ajalehed “Supilinna Tirin” ja “Noor Supilinn”.

Lastele on Supilinnas oma mänguväljak, mida hooldab Supilinna Selts. Sportimisvõimalused on Supilinna elanikel väga head (Supilinna spordipark, jooksurajad, Jänese matkarada, Emajõe ujumiskoht).

4.2. Kultuuri, spordi ja vaba aja visioon

- Supilinnas on oma seltsimaja, kus tegutsevad erinevad huviringid (kunsti-, näite- ja muusikaringid, treeningurühmad, eakate ühendused jne), on olemas ateljeepinnad kunstnikele ning toimuvad regulaarsed kultuuriüritused. Õhtuti kasutatakse spordiringide, treeningrühmade ja suuremat pinda vajava huvitegevuse jaoks juurdeehituse saanud Kesklinna Kooli ruume.
- Supilinna Päevade traditsioon jätkub. Supilinna Päevad on omapäraseks kultuurisündmuseks, kus väärtustatakse keskkonnasõbralikku elukeskkonda, puitarhitektuuri jne.
- Tegutseb Lepiku tänavmuuseum
- Loomeinimeste ja haritlaste osakaal Supilinnas on kasvanud. Loomeinimesed osalevad aktiivselt Supilinna ühistegevustes.
- Tartu kultuurielu on laienenud Supilinna kui kesklinnalähedasse inimsõbraliku keskkonnaga piirkonda.
- Toimib koostöö ERM-i, Laste Kunstikooli, Tartu Kõrgema Kunstikooli jt kultuuri- ja kunstiasutustega.
- Lapsed osalevad erinevatel Supilinnas toimuvatel üritustel (Supilinna päevade raames joonistatakse pilte, kirjutatakse luuletusi; osaletakse Supilinna seltsimaja juures olevates ringides; kogutakse pärimust; osaletakse heakorralgutel; võetakse osa kampaaniatest jne).
- Perioodiliselt antakse välja Supilinna ajalehte.
- Antakse välja Supilinna tutvustavaid raamatuid (ajalugu, inimesed, keskkond, arhitektuur jne).
- Supilinn on kesklinna, spordipargi ning ujumiskoha vaheline loodussõbraliku liikluse ühenduslüli (jooksurajad ja jalgrattateed). Uue Marja tänava jalakäijate silla kaudu on ühendus jõe vastaskaldale rajatud Kalapargiga)
- Emajõeäärne puhkepiirkond on välja arendatud Marja ja Kartuli tänava vahelises lõigus (välikohvikud jõel, paadisadam ja -laenutus jne).
- Spordipark on saanud poollooduslikuks puhkealaks (kõrghaljastuse suurendamine, spordipargi loodepoolse allee servas oleva kasutamata ala väljaarendamine, spordipargi kokkukasvamine dendropargiga).
- Jänese matkarada on säilitatud ja arendatud loodusliku puhkekeskkonnana. Emajõe-äärne vöönd on autovaba.
- Emajõe-äärses ujumiskohas on tualetid, välikohvik ja rannatarvete laenutus. Emajõe kaldapealsele, spordiparki ja ujulasse on paigaldatud istepinke ja prügikaste.
- Supilinn on lastesõbralik linnaosa, kus on mitmed mänguväljakud, turvaline liiklus ning toimuvad lastele suunatud üritused. Spordiparki on loodud laste mänguväljak ja ministaadion.
- Jätkub aktiivne harrastuskalastamine Emajõe kallastel Kroonuaia sillast ülesvoolu kuni Vorbuseni. Paadilaenutusest saab laenutada ka kalastustarbeid ja osta püügilube.

5. Loodus ja keskkond

5.1. Looduse ja keskkonna hetkeolukord

5.1.1. Haljastus

Supilinn kujutab endast hõredalt hoonestatud ja Marja tänava joonest spordipargi pool suurte kruntidega linnaosa. Suur osa endistest aiamaadest on jäänud sööti ja on majanduslikult vähe kasutatud, kuid toimivad rohealadena. Viimasel ajal on kinnisvaraarendajate poolt tõusnud suur huvi selliste alade kokkuostmiseks ning sinna korterelamute rajamiseks.

Ajaloolised puudealleed Kartuli, Marja ja Meloni tänaval on peaaegu täiesti hävinud ja vajavad uuendamist. Emajõe-äärne papliallee (Kartuli tänavast ülesvoolu) on paplite lühikest eluiga arvestades kõrges vanuses, kuid siiski täies elujõus. Kroonuaia ja Kartuli tänava vaheline vahtraallee Emajõe ääres on osalt hävitatud, osalt kahjustatud tunnelkollektori ehitamise ja Emajõe kalda kindlustamisega.

5.1.2. Kaitset väärivad objektid ja vaated Supilinna looduses

- Emajõgi ja selle kaldad
- Emajõe-äärsed alleed
- Vaade Konnatiigi äärest üle Emajõe kaitsealusele Kalmistu paljandile
- Devoni liivakivi paljandid ning Emajõe ürgoru astangud Tähtvere tänavas
- Kõrghaljastus Tähtvere tänava paarisnumbriliste majade poolses küljes Tähtvere mäel ja selle nõlvadel
- Tähtvere tänava künnapuud
- Söödi pärm Tähtvere 5 krundil
- Suur tamm Tähtvere 11 taga – Supilinna suurim puu

5.1.3. Loomad ja linnud

Lisaks tavalistele linnalindudele (tuvid, hakid, varblased) pesitseb Supilinnas rohkelt väikelinde (tihased, lehelinnud, kuldnokad, rästad, ööbikud). Laululindude hulk on viimastel aastatel vähenenud, osalt kõrghaljastuse vähenemise, osalt vareste arvukuse suurenemise tõttu. Suviti pesitsevad Konnatiigil pardid, vahel ka luiged, kohata võib saarmast. Supilinna aedades elavad siilid, kevadõid ilmestavad Konnatiigi konnade kontsert ja ööbikulaul. Dendropargi linnapoolse servani ulatub kobraste tegutsemisala. Vanade puude õõnsustes, eriti Emajõe läheduses, pesitsevad nahkhiired. Emajõgi on reostamata ja kalarikas.

5.1.4. Jäätmekäitlus

Jäätmekäitlus rajaneb prügiveol, komposteerimisel ja ahjus põletamisel. Komposteerimise osakaal on viimastel aastatel seoses elanikkonna vahetumisega vähenenud. Puuduvad üldkasutatavad, linna hooldusel olevad prügikastid. Eriti suur on vajadus nende järgi Herne poe ja õlletehase müügipunkti lähedal, lauluväljakut kesklinnaga ühendavatel tänavatel ja Emajõe ääres.

5.1.5. Õhusaaste

Supilinnas kasutatakse valdavalt ahikütet. Kuna tegemist on suhteliselt hõredalt asustatud piirkonnaga, ei tulene puukütte kasutamisest märgatavat keskkonnareostust, korstnatest tõusev suits on pigem linnaosale omaseks miljöökomponendiks. Samuti ei põhjusta lokaalne autoliiklus olulisi õhusaaste probleeme.

5.1.6. Müra ja vibratsioon

Supilinn on üldiselt vaikne ja rahulik linnaosa. Peamiseks mürareostuse tekitajaks on autoliiklus, laululaval toimuvad massiüritused ning kevadsuvisel hooajal ka õlletehas. Probleemiks on kiiruse- ja massipiiranguid ületavad transpordivahendid, mis tekitavad turbapinnasele rajatud hooneid kahjustavat ja nende vajumist põhjustavat vibratsiooni.

5.2. Looduse ja keskkonna visioon

5.2.1. Haljastus

Supilinn on saanud aedlinna staatuse. Tegemist on jätkuvalt suurte aedadega linnaosaga. Uushoonestuse puhul on projekteerimismõõnidega määratud iga korteri kohta vähemalt 250 m² krundipinda, millest vähemalt kolmveerandi moodustab haljastus (sh kõrghaljastus ja kõrgpõõsastikud – pesitsuspaigad laululindudele). Määratletud on ka kõrghaljastuse alammäär. Endised, praegu söötis aiamaakrundid on minetanud “eikellegimaa” staatuse ja on taas kasutusele võetud viljapuu- ja marjaaedadena, osalt aga saanud poollooduslikeks puhkealadeks, kuhu on rajatud uut kõrghaljastust (sh viljapuud). Tegemist pole “ülekultuuristatud” alade, vaid vabaplaneeringuliste ja kergelt hooldatud kooslustega. Supilinnas on keelatud olemasoleva kõrghaljastuse eemaldamine. Kadunud on omaalgatuslikud prügimäed.

Emajõe kallastade ümberkujundamine on toimunud keskkonda arvestaval ja sellesse sobival viisil. Jänese matkarada ümbritsev jõekallas on säilitanud loodusliku ilme ning pole muudetud kultuurpargiks.

Uuendatud-taastatud on 1930. aastatel rajatud alleed Marja, Meloni, Kartuli, Kauna ja Emajõe tänaval. Alleede taastamisel on kasutatud traditsioonilisi puid (pärn, kastan, kuid ka pihlakas; vajadusel nende madalamad vormid). Suurendatud on kõrghaljastust spordipargi alal. Konnatiik ja selle lähiümborus on saanud kaitseala staatuse, tagatud on sealsete looduslike koosluste isereguleeruv toimimine.

5.2.2. Loomastik

Supilinna loomastik on säilitanud senise liigirikkuse. Tänu kõrghaljastuse osakaalu suurenemisele on kasvanud laululindude hulk. Seda on tõstnud ka edukas kampaania „Igale krundile oma pesakast“.

5.2.3. Jäätmekäitlus

Supilinna elanikel on kõrge teadlikkus jäätmete sorteerimisest. Orgaanilised jäätmed komposteeritakse. Paigaldatud on konteinerid sorteeritavatele jäätmetele (metall, klaas, plast, ohtlikud jäätmed jne). Lauluväljakut kesklinnaga ühendavate tänavate äärde, samuti Emajõe-äärsele alleele on paigaldatud linna poolt hallatavaid prügikaste.

5.2.4. Õhusaaste, müra ja vibratsioon

Kuigi autode hulk on kasvanud, ei ole õhusaaste Supilinnas suurenenud. Tänu tänavate kordategemisele, transiitliikluse piiramisele ning kergliiklusele soodustamisele tänavakujundusega on õhusaaste jäänud senisele tasemele. Samas on säilinud suures osas ahiküte. Tagatud on kiiruse- ja massipiirangutele kehtestatud piirangute järgimine liikluse rahustamise meetmete rakendamise läbi. Oa tänava rekonstrueerimisel on kasutatud vibratsioonivastaseid meetmeid. Õlletehas on kasutusele võtnud vastavad meetmed ja likvideerinud mürareostuse.

6. Tehnilised infrastruktuurid

6.1. Tehniliste infrastruktuuride hetkeolukord

Supilinna ala on kõrge pinnaveetasemega ja rohkete allikatega endine Emajõe luht, kus paljud majad on rajatud puitparvedele. Pärast kaldavalli rajamist ja Oa tänava ning jõe vahelise ala täitmist on tekkinud soostumise probleemid Oa tänava tammi taha jäävatel ning Herne tänava äärsedel kruntidel, sest Supilinna alale koguneval pinnaseveel ei ole enam võimalik jõkke voolata.

Vee- ja kanalisatsioonivarustus ehitati suuremas osas Supilinnast välja pärast II maailmasõda. Aastatel 2003 kuni 2005 uuendati need täies ulatuses, välja arvatud enamuses Tähtvere tänavast.

Elektrivarustus on Supilinnas üldjuhul piisava võimsusega, ühendused on valdavalt õhuliinidega. Detailplaneeringute koostamisel kavandatakse üldjuhul uutele hoonetele täiendavad alajaamad, mis võimaldavad parandada naaberhoonete elektriga varustamise stabiilsust ning suurendada võimsust. Viimastel aastatel on ajaloolisi traatliine välja vahetatud vastupidavamate, kuid visuaalselt ebasobivate kaabelõhuliinidega.

Suurim Supilinna läbiv liiklus on koondunud linnaosa teljeks olevale renoveeritud Herne tänavale, kuid aktiivses kasutuses on ka halvas seisukorras olev Oa tänav. Oa, Kartuli, Marja, Meloni ja Piiri tänava katteks on kergesti tolmu saviliiv. Ajaloolised munakivisillutised Tähtvere, Herne, Kartuli, Lepiku ja Marja tänaval ning Meloni ja Piiri tänavate ülaosas (kuni Herne tänavani) kaeti nõukogude perioodil kruusakihiga ning eemaldati suures osas 2002.–2005. a vee- ja kanalisatsioonisüsteemide uuendamisel. Herne ja Tähtvere tänav on asfalteeritud.

Kogu Supilinnas on välja ehitatud digitaalse jaotusjaamaga telefonivõrk. Hetkel töötab Marja tänaval AS Kernel väikese võimsusega raadioühendusega internetisaatja, selle leviala ei kata kogu Supilinna.

Gaasivarustus on olemas Herne ja Oa tänaval ning Tähtvere tänava kesklinnapoolses otsas. Kaugküttevarustus Supilinnas puudub.

6.2. Tehniliste infrastruktuuride visioon

Valminud on Supilinna territooriumi kuivendamiseks ja sademetevee ärajuhtimiseks vajalik kanalisatsioonisüsteem. Tänavate valgustus on uuendatud vastavalt Supilinnale koostatud muinsuskaitse eritingimustele. Tänavapildis puuduvad satelliidiantennid. Välja on ehitatud kogu Supilinna kattev internetiühenduse (traat- või raadioühendus) ja kaabeltelevisiooni võrgustik.

Ajaloolised tänavakatted on taastatud lähtuvalt vastavatest, 2004. a koostatud muinsuskaitse eritingimustest. Teised teed on muudetud tolmuabaks. Uued tänavad ja kõnniteed on välja ehitatud arvestades Supilinna miljööruumi (Herne tn eeskujul) tagades jalakäijatele ja jalgratturitele ohutu kulgemise võimaluse. Oa tänavale on rajatud jalgrattatee, Marja tänava otsa jalakäijate ja operatiivõidukite sild. Valminud on Kvissentali–Tiksoja sild rahuldab linna läbiva transiitliikluse vajadusi ning nii Kvissentali–Tiksoja kui ka Kroonuaia sild rahuldavad linnasisese transiitliikluse vajadusi.

7. Majandus ja ettevõtluskeskkond

7.1. Majanduse ja ettevõtluskeskkonna hetkeolukord

Linnaosa on põhiliselt elamupiirkond. Supilinna suurim ettevõte on A. Le Coq õlletehas. 1950.– 60. aastatel kujunes Emajõe ja Oa tänava vahelisel alal välja kohaliku tähtsusega tootmisala. Oa tänava alguse ja Herne tn alguse vahel tegutseb mitmeid väikeettevõtteid (sh reklaamifirma Irvik Kass), Oa tänaval on ka kivitöötlemisettevõtte Gabro. Viimastel aastatel on Emajõe tänava piirkonda rajatud büroohotell, täienduskoolituse keskus, tünnitehas jms, Tähtvere tänava algusesse mööbliremondi- ja autoreklaamifirma. Ainus pood Supilinnas on Herne pood.

7.2. Majanduse ja ettevõtluskeskkonna visioon

Supilinnas on omanäolised, väikesed, keskkonna- ja miljöösõbralikud ettevõtted (käsitöötoad, ateljeed, kohvikud, restaureerimistökojad jne). Emajõe-äärses ujumiskohas on tualetid, välikohvik ja rannatarvete laenutus. Marja tn silla juures asub jõekohvik, paadilaenutus ja -sadamad. Välja on töötatud mitu soovitusliku jalgsiturismi marsruuti, turistidel on väikepoodidest võimalik osta meeneid. Tegutseb voorimees/hobutakso, mis võimaldab hooajaliselt ühendust kesklinnaga. Supilinna on rajatud ühissaun, kus on võimalik üürida ka väiksemaid numbrisaunasid. Oa tn ja Herne tn alguse väikeettevõtete kompleks on komplekselt ja keskkonnasõbralikult renoveeritud ning saanud Supilinna Teenindushoovi staatuse.

Üks osa korteritest on endiselt üüripinnad, mida kasutavad põhiliselt tudengid. Elamupiirkonda sobimatud ettevõtted on lahkunud. Õlletehas on ehitanud uusi hooneid Tähtvere tänava äärde, kuid nende kavandamisel on arvestatud Supilinna miljöö ja tänava naaberkülje eluhoonetega.

8. Heakord ja turvalisus

8.1. Heakorra ja turvalisuse hetkeolukord

Nii 1998. aastal kui ka 2003. aastal tartlaste seas läbiviidud küsitluste põhjal peetakse Tartu üheks kõige ebaturvalisemaks linnaosaks Supilinna. Selline arvamus on Supilinna saatnud alates 1970. aastatest, mil siia hakati sotsiaalkorterite süsteemi kaudu asustama asotsiaalse eluviisiga inimesi. Viimasel ajal on asotsiaalsed elanikud hakanud linnaosapildist taanduma. Probleemiks on Herne poe öised küllastajad teistest linnaosadest.

Muutunud on Supilinnas toime pandud süütegude struktuur. Kui kümmekond aastat tagasi domineerisid isiku- või varavastased kuriteod (ehk peksmised ja vargused), siis täna domineerivad kelmused, pettused ja varavastased süüteod (kodudest kaduma läinud jalgrattad, kärud, tööriistad jne). Praegu leidub Supilinnas veel mitmeid poolenisti peremeheta ja püsielaniketa hooneid või kortereid, mida kasutavad meelemürgisõltlased.

Supilinnas tegutseb kolmandat aastat kodanikualgatuse korras moodustatud Naabusvalvekeskuse tugirühm.

8.2. Heakorra- ja turvalisuse visioon

Supilinn on turvaline ja heakorrastatud elukeskkond, ka ülejäänud tartlased, turistid jne hindavad Supilinna turvaliseks. Tänu hooldamata ja asustamata hoonete ning korterite omanikuvahetusele ja suunatud juurdekasvu puudumisele on asotsiaalse eluviisiga supilinnlaste hulk oluliselt vähenenud. Naabusvalvega on kaetud kogu Supilinn.

9. Kodanikuühiskond

9.1. Hetkeolukord kodanikuühiskonnast

Supilinn on Tartu keskmisest suurema kodanikualgatuse ja -aktiivsusega piirkond. Linnaosas tegutseb Supilinna Selts, kes on linnavalitsusele tõsiseltvõetavaks partneriks. Lisaks seltsile on supilinlased aktiivselt seotud mitmete teiste ühiskondlike ühingutega nagu Eesti Roheline Liikumine, Emajõe Lodjaselts, Loodusuurijate Selts, Eesti Kodusünnituse Tugiühing, Tartumaa Rahvakultuuri Keskseks jms.

9.2. Kodanikuühiskonna visioon

Supilinna on tekkinud uusi kodanikeühendusi (sh tegevus- ja huvialapõhiseid), supilinlased on haaratud paljudesse Tartus tekkinud kodanikeühendustesse. Supilinna kodanikeühendused on tegevad ajalooliste puuasumite elanikke ühendavas kodanikeühenduste võrgustikus (sh rahvusvahelisel tasandil).

Lähtuvalt kodanikuühiskonna printsiipidest on Supilinna elanike esinduskogu (nagu teistegi linnaosade esinduskogud) kaasatud linna valitsemisse ja juhtimisse – Supilinna puudutavate otsuste ja eelnõude väljatöötamiseks, linnaosa puudutavate küsimuste arutamisse, planeeringute ja projektide läbivaatamiseks ja neid puudutavasse otsustamisprotsessi. Linnavalitsus arvestab kodanikeühendustega ja otsuste langetamine linnaosa puudutavates küsimustes kooskõlastatakse esinduskoguga.

III. EELISARENDAVAD STRATEEGILISED VALDKONNAD JA EESMÄRGID

Supilinna eelisarendatavateks strateegilisteks valdkondadeks on miljööväärtuse säilitamine, sotsiaalse mitmekesisuse ja sidususe säilitamine ning Supilinna väärtuse teadvustamine. Antud peatükis on kokkuvõtvalt taas välja toodud eesmärgid, mille poole püüdlemine on kõige prioriteetsem, samuti nende saavutamiseks vajalikud tingimused.

1. Miljööväärtuse säilitamine

Eesmärk. Supilinn on inimsõbralik, looduslähedane, Emajõe-äärse puhkealaga vahetult seotud ning oma ajaloolist pärandit teadvustav, säilitav ja väärtustav elu-, töö- ja puhkekeskkond.

Selle saavutamiseks on vajalik:

- Säilitada senine liikluskorraldus, sh transiitliikluse puudumine, samuti sujuv üleminek linnalt loodusele ning jõeäärsetele spordi- ja puhkealadele.
- Tagada uusehitiste harmoneerumine nii välimuselt kui mahult ajalooliste ehitistega. Hoonestuse mõõdukal tihendamisel arvestada miljöö ning haljastuse säilimisega ja kehtestada vastavad nõuded.
- Saavutada aedlinna staatus, suurendada senisega võrreldes kõrghaljastuse osakaalu Supilinnas.
- Säilitada ja restaureerida (või säästlikult renoveerida) kõik ajaloolised hooned, tänavate väljaehitamisel lähtuda koostatud muinsuskaitsealistest eritingimustest.
- Tagada miljööväärtuslikule alale kehtestatud nõuete täitmine.
- Anda miljööväärtusliku ala staatus kogu Supilinna 19.-20. sajandi hoonestusalale.

2. Sotsiaalse mitmekesisuse ja sidususe säilitamine

Eesmärk: Supilinnas on tugeva identiteediga sotsiaalselt mitmekesine kogukond, kus tihedalt lävivad erinevad sotsiaalsed grupid ning kuhu uued elanikud kergesti lõimuvad.

Selle saavutamiseks on vajalik:

- Säilitada traditsiooniline eluviis ja asustustihedus. Säilitada elamisvõimalused ka madalama sissetulekuga inimestele (nt kasutades läbimõeldud sotsiaalkorterite võrgustikku).
- Tagada informatsiooni efektiivne liikumine kogukonna piires (kodulehekülje arendamine, ajaleht, teadetetahvel, postiloend).
- Soodustada omaalgatuslikku seltsielu, kultuuriürituste ja muu ühistegevuse toimumist (ruumide olemasolu, huviringide tegutsemine jne).
- Luua tugeva piirkonna identiteediga lasteaed-alkool.
- Säilitada avaliku suhtlusruumina tänavad (liikluse piiramine), rajada mänguväljakuid, puhkekohti, väikseid poode, kohvikuid, pubisid.

3. Supilinna väärtuste teadvustamine

Eesmärk: Supilinn on hea maine ning hästi tuntud rikkaliku ajaloo linnaosa nii supilinlaste kui ülejäänud tartlaste arvates. Supilinn on hea info liikuvuse ning tugeva koostöövõimega linnaosa.

Selle saavutamiseks on vajalik:

- Teadvustada meedias Supilinna kui tugeva identiteediga, inimsõbralikku, looduslähedast ja turvalist elukeskkonda ning miljööväärtuslikku piirkonda.
- Jätkata Supilinna ajaloo uurimist ja pärimuse kogumist (töö arhiivides, praeguste ja endiste elanike küsitlemine) ning Supilinna-alaste väljaannete koostamist.
- Jätkata Supilinna Seltsi ja linnaosa teiste kodanikeühenduste dialoogi Tartu Linnavalitsusega Supilinna tulevikku ja valukohti puudutavates küsimustes.

IV. SUPILINNA LINNAOSA TEGEVUSKAVA 2006–2009

Tegevuskava kavandab ressursikasutuse arengueesmärkide realiseerimiseks vajalike tegevuste tarbeks ning määratleb tegevuste prioriteetsuse aastate 2006–2009 lõikes.

Tegevus	Elluviija	2006 (tuhat krooni)	2007 (tuhat krooni)	2008 (tuhat krooni)	2009 (tuhat krooni)	Finantsid/allikas
MILJÖÖVÄÄRTUSLIKKUSE SÄILITAMINE						
Supilinna linnaosa üldplaneeringu ülevaatus ja parandamine vastavalt miljööväertusliku ala nõuetele seades piirangud uushoonete suurusele, vormile, kujundusele, korterite arvule ning kehtestades alammäära krundipinna ja haljastatava ala suurusele korteri kohta jpm						
Restaureerimistoetuste väljamaksmine kõigile nõuetele vastavate ehitustööde läbiviijatele kattes 50% kuni 75% ulatuses restaureerimisega seotud lisakulusid.						
Konkurss “Supilinna maja” näidisprojektide saamiseks						
Kava koostamine ja ellurakendamine ebaseadusliku ehitustegevuse lõpetamiseks ning selle tagajärgede heastamiseks.						
Oa tänava projekti korrigeerimine vastavalt miljööväertusliku ala nõuetele ning Supilinna tänavate muinsuskaitse eritingimustele (ARC Projekt 2004)						
Oa tänava väljaehitamine koos allee rajamisega vastavalt korrigeeritud projektile						

Lepiku tänava projekteerimine ja väljaehitamine vastavalt miljöövääruslikele nõuetele ja muinsuskaitse eritingimustele (ARC Projekt 2004)						
Emajõe tänava miljöövääruslikele nõuetele ning Supilinna tänavate muinsuskaitse eritingimustele (ARC Projekt 2004) vastava projekti koostamine						
Emajõe tänava väljaehitamine koos allee taastamisega vastavalt projektile						
Emajõe ristuvate tänavate projekteerimine ja väljaehitamine vastavalt miljöövääruslikele nõuetele ja muinsuskaitse eritingimustele (ARC Projekt 2004) (sõidutee ja kõnniteeservad munakivisillutisega, kõnnitee betoonkividega, alleed)						
Jalgrattateede väljaehitamine ja Marja tn jalakäijatesilla rajamine						
Tänavavalgustuse rekonstrueerimine miljööala põhimõtetest lähtuvalt						
Paadisadama, jõekohviku ning ujumiskoha infrastruktuuri rajamine						

Tegevus	Elluviija	2006 (tuhat krooni)	2007 (tuhat krooni)	2008 (tuhat krooni)	2009 (tuhat krooni)	Finantsid/allikas
SOTSIAALSE MITMEKESISUSE JA SIDUSUSE SÄILITAMINE						
Supilinna Seltsi väljaarendamine linnaosa esinduseks oma alalise tegevjuhi ja ruumiga						
Supilinna Päevade igaaastane stabiilne toetamine						
Kava koostamine sotsiaalse mitmekesisuse säilitamiseks						
Arendada välja interaktiivne Supilinna kodulehekülg ning palgata lehehaldur, kes tagab selle järjepideva uuendamise						
Supilinna ühiskondliku hoone (seltsimaja) rajamine – restaureerimine või ehitamine						
Supilinna lasteaed-alkkooli projekteerimine ja ehitamine						
Avaliku ruumi – tänavate ja parkide – kohandamine sotsiaalse läbikäimise soodustamiseks (mootorliikluse piiramine, tänavamööbli paigaldamine jms)						